

“La vida siempre es digna de ser vivida, siempre hay esperanza para el futuro, incluso cuando parece que todo se apaga. Nuestra existencia es un don único tanto para nosotros como para los demás. Dios nunca nos abandona; es más, sabe escuchar, alegrarse y llorar con nosotros”.

(Papa Francisco)

IV JORNADA MUNDIAL DELS AVIS I DE LA GENT GRAN

“EN LA VELLESA NO M'ABANDONIS” (cf. Sl 71,9)

Sovint, quan dic que som vell, em responen que no digui això, que a les coses velles les tiren, però a jo no em convenç aquesta rèplica, perquè hi ha moltes coses velles que la gent aprecia, com per exemple el vi, els mobles antics, la música antiga... a més, la vellesa són anys de vida acumulats i amb ells paciència, coneixement, dedicació, amor... Però, com ens recorda el Papa Francesc, en el missatge per aquesta jornada, la nostra societat fomenta l'individualisme que prest o tard ens afectarà, diu:

“Avui són moltes les dones i els homes que cerquen la pròpia realització personal portant una existència el més autònoma i deslligada dels altres que sigui possible. Les pertinences comunes estan en crisi i s'afirmen les individualitats; el pas del “nosaltres” al “jo” es mostra com un dels signes més evidents del nostre temps. La família, que és la primera i la més radical oposició a la idea que podem salvar-nos sols, és una de les víctimes d'aquesta cultura individualista. Però quan s'envelleix, a mesura que les forces disminueixen, el miratge de l'in-

dividualisme, la il·lusió de no necessitar ningú i de poder viure sense vincles es revela tal com és: un es troba en canvi tenint necessitat de tot, però ja sol, sense cap ajuda, sense tenir algú amb qui poder comptar. És un trist descobriment que molts fan quan ja és massa tard”.

Després de denunciar tot allò que dur a menysprear i rebutjar la gent gran perquè ja no són útils per una societat dinàmica i moderna, posa l'exemple d'aquella jove sunamita qui no abandona la seva sogra, sinó que afirma: “No insisteixis que et deixi, que em separi de tu i me'n torni! On vagis tu, vull venir-hi jo; on visquis tu, vull viure-hi jo. El teu poble serà el meu poble, el teu Déu serà el meu Déu”. (Rt 1, 16)

La llibertat i el coratge de Rut ens conviden a recórrer un camí nou: seguim els seus passos, posem-nos en camí amb aquesta jove estrangera i amb l'anciana Noemí, no tinguem por de canviar els nostres costums. El nostre agraïment s'adreça a totes aquelles persones que, no obstant els sacrificis, han seguit, de fet, l'exemple de Rut i s'estan ocupant d'una persona gran, o senzillament mostren cada dia la seva proximitat a parents o coneguts que no tenen ningú.

Francesc Triay Vidal

pensaments

Caritas, el rostre visible de la misericòrdia

Caritas va néixer l'any 1947 amb l'objectiu de realitzar l'acció caritativa i social de l'Església a Espanya. Més enllà de l'assistència immediata, fonamental, mira d'aconseguir la integració de les persones en situació de pobresa i exclusió. Incansablement, acull, escolta, orienta i acompanya totes aquelles persones que demanen ser ateses. I ho fa de la mà de les parròquies i del seu tresor més preuat, el voluntariat, amb l'assistència del personal tècnic qualificat per tal d'oferir el millor servei.

Cal valorar l'abnegat, generós i eficient treball del voluntariat, plenament compromès amb el bé comú i amb l'acció solidària envers els més necessitats. Els mossens i els voluntaris compartei-

xen, amb empatia, el sofriment de tantes persones que queden excloses dels drets més elementals pel fet de ser pobres. La dinàmica és clara: escoltar cada història de vida

a l'acollida; cobrir les primeres necessitats bàsiques, i considerar les diverses opcions que propiciïn la seva integració i creixement personal. No menys important és l'objectiu de fer més visible la crua realitat que ens envolta, i de sensibilitzar la societat per tal que prengui consciència de la necessitat de lluitar per un món més just i solidari. Caritas ens mostra el rostre amorós de la misericòrdia.

Val la pena recolzar la seva acció d'evidents arrels evangèliques, que obre camins a l'esperança i a la dignitat humana. Fer-nos voluntaris, socis o col·laboradors actius, en la mida de les nostres possibilitats, són opcions molt vàlides i recomanables.

Diego Dubón Pretus

Diumenge XVII de Durant l'Any

Lectura del segon llibre dels Reis 4, 42-44

En aquells dies un home de Baal-Salisà va anar a dur a l'home de Déu, Eliseu, vint pans d'ordi, els primers de la collita, i vi novell. Eliseu digué al seu servidor: "Dóna-ho a tota la comunitat, i que mengin." El servidor li contestà: "¿Com puc donar això a un centenar d'homes?" Però Eliseu insistí: "Dóna-ho a tota la comunitat, i que mengin. Això diu el Senyor: Tots en menjaran, i encara en sobrarà." Ell ho repartí, en menjaren i encara en sobrà, tal com el Senyor havia dit.

Salm responsorial 144

R: **Totd'una que obriu la mà, Senyor, ens sacieu de bon grat.**

Lectura de la carta de sant Pau als cristians d'Efes

4, 1-6

Germans, jo, pres per causa del Senyor, vos preg que visqueu com ho demana la vocació que heu rebut, amb tota humilitat i mansuetud, amb paciència, suportant-vos amb amor els uns als altres, no escatimant cap esforç per estrènyer la unitat de l'esperit amb els lligams de la pau. Un sol cos i un sol esperit, com és també una sola l'esperança que neix de la vocació rebuda. Un sol Senyor, una sola fe, un sol baptisme, un sol Déu i Pare de tots, que està per damunt de tot, actua a través de tot i és present en tot.

Lectura de l'evangelí segons sant Joan

6, 1-15

En aquell temps Jesús se n'anà a l'altra vorera de la mar de Galilea, la mar de Tiberíades. El seguia molta gent, perquè veien els signes prodigiosos que feia amb els malalts. Jesús pujà a la muntanya i s'hi assegué amb els deixebles. S'acostava la Pasqua, la festa dels jueus. Jesús alçà els ulls, va veure la gentada que anava arribant i demanà a Felip: "¿On comprarem pa perquè puguin menjar tots?" Ho demanava per veure què hi deia Felip. Jesús ja sabia què volia fer. Felip li respongué: "Necessitaríem molts de diners per poder donar només un tros de pa a cadascun." Un dels deixebles, Andreu, el germà de Simó Pere, diu a Jesús: "Aquí hi ha un al·lot que té cinc pans d'ordi i dos peixos, però, ¿què és això per a tanta gent?" Jesús digué que fessin seure tothom. En aquell indret hi havia molta herba, i s'hi assegueren. Eren uns cinc mil homes. Jesús prengué els pans, digué l'acció de gràcies i els repartí entre tota la gent asseguda. Això mateix va fer amb els peixos. I en repartí tant com en volien. Quan tothom quedà satisfet, digué als deixebles: "Recolliu el que ha sobrat, que no es faci malbé." Ho recolliren i, de les sobres d'aquells cinc pans d'ordi, n'ompliren dotze covos. Quan la gent se'n va tèmber del prodigi que Jesús havia fet, començà a dir: "Segur que aquest home és el Profeta que havia de venir al món." Jesús, sabent que anaven a apoderar-se d'ell per fer-lo rei, es retirà tot sol a la muntanya.

Lectura del segundo libro de los Reyes

4, 42-44

En aquellos días, acaeció que un hombre de Baal Salisà vino trayendo al hombre de Dios primicias de pan, veinte de cebada y grano fresco de espiga. Dijo Eliseo: «Dáselo a la gente y que coman». Su servidor respondió: «¿Cómo voy a poner esto delante de cien hombres?». Y él mandó: «Dáselo a la gente, que coman, porque así dice el Señor: "Comerán y sobrará"». Y lo puso ante ellos, comieron y aún sobró, conforme a la palabra del Señor.

Salmo responsorial 144

R: **Abres tú la mano, Señor, y nos sacias.**

Lectura de la carta del apóstol san Pablo a los Efesios

4, 1-6

Hermanos: Yo, el prisionero por el Señor, os ruego que andéis como pide la vocación a la que habéis sido convocados. Sed siempre humildes y amables, sed comprensivos, sobre llevaos mutuamente con amor; esforzaos en mantener la unidad del Espíritu con el vínculo de la paz. Un solo cuerpo y un solo Espíritu, como una sola es la esperanza de la vocación a la que habéis sido convocados. Un Señor, una fe, un bautismo. Un Dios, Padre de todos, que está sobre todos, actúa por medio de todos y está en todos.

Lectura del santo Evangelio según san Juan

6, 1-15

En aquel tiempo, Jesús se marchó a la otra parte del mar de Galilea o de Tiberíades. Lo seguía mucha gente, porque habían visto los signos que hacía con los enfermos. Subió Jesús entonces a la montaña y se sentó allí con sus discípulos. Estaba cerca la Pascua, la fiesta de los judíos. Jesús entonces levantó los ojos, y al ver que acudía mucha gente, dice a Felipe: «¿Con qué compraremos panes para que coman éstos?». Lo decía para probarlo, pues bien sabía él lo que iba a hacer. Felipe le contestó: «Doscientos denarios de pan no bastan para que a cada uno le toque un pedazo». Uno de sus discípulos, Andrés, el hermano de Simón Pedro, le dice: «Aquí hay un muchacho que tiene cinco panes de cebada y un par de peces; pero, ¿qué es eso para tantos?». Jesús dijo: «Decid a la gente que se siente en el suelo». Había mucha hierba en aquel sitio. Se sentaron; sólo los hombres eran unos cinco mil. Jesús tomó los panes, dijo la acción de gracias y los repartió a los que estaban sentados, y lo mismo todo lo que quisieron del pescado. Cuando se saciaron, dice a sus discípulos: «Recoged los pedazos que han sobrado; que nada se pierda». Los recogieron y llenaron doce canastos con los pedazos de los cinco panes de cebada que sobraron a los que habían comido. La gente entonces, al ver el signo que había hecho, decía: «Este es verdaderamente el Profeta que va a venir al mundo». Jesús, sabiendo que iban a llevárselo para proclamarlo rey, se retiró otra vez a la montaña él solo.

Compartir

Jesús alçant els ulls veié una multitud que anava vers ell. Aquesta mirada atenta i acollidora del Senyor mostra la seva tendresa compassiva. Sabia que havia de fer, ha notat l'evangelista Joan. Anava a fer allò pel que havia vingut: ser Testimoni de l'amor del Pare envers la humanitat.

De vegades ens topam amb una persona tota gentil i generosa que ens deixa meravellats i deim: "Té naturalment tan bon cor que no pensa més que en donar". Jesucrist no pensa més que en donar; en Ell Déu dona, Déu es dona. Pau escriu: *Com no ens ho donarà tot juntament amb el seu Fill?* Rm 8, 32.

El miracle ha estat concretament possible perquè un jovencell ha donat les seves provisions amb la generositat característica dels qui tenen poc. El seu gest va ser pot ser contagiós. Jesús no us sembla que ha començat a multiplicar el cor? El miracle no ho ha empetitit, sinó tot el contrari. A partir d'açò, cadascun ha pogut menjar a voler fins quedar-ne sadoll. N'hauré fet experiència en trobades on es posa el dinar en comú? Quan el menjar és posat en comú, a ningú no en manca i encara en sobra. Si compartim en la gran taula del món, segurament hi hauria pa per a tothom!

Avui, Jesús, Pa de Vida, ens convida a la seva taula on ens comparteix el seu Cos i la seva Sang (la seva persona i la seva vida). En aquest diumenge, fins i tot en vacances, milions de cristians com nosaltres viuen l'Eucaristia, aquest "increïble" Banquet del Senyor, el Misteri de la fe.

¿Com no sentir-nos guanyats per la immensa generositat d'Aquell que ens ho ha donat tot, donant-se a si mateix? Després d'haver combregat, no es pot viure per a si mateix!

Testimonis del Do que Déu ens fa, deixem que obri els nostres cors per a fer-nos disponibles al compartir de cada dia que ens espera al llarg de la setmana. Els nostres "cinc pans" donats seran la llavor de mil i un petits miracles on l'Evangelí és viscut en el temps present: un signe per a la fe.

Milions passen fam i moren de fam, tot i que la terra produeix aliments a betzef; el que passa és que són mal repartits. Hi podem fer alguna cosa?

Josep Sastre

La virgen de Monte Toro

Cuadros con representación de la imagen de la Virgen patrona de Menorca los hay en muchos hogares de la isla, pero la gran mayoría de ellos corresponden a fotografías de su santa imagen. En cuanto a grabados conozco los que figuran en diversas hojas de gozos, o sea composiciones poéticas en honor de ese título menorquín de la Virgen, y además una artística xilografía en color, obra original del prestigioso diseñador Francisco Hernández Mora, en 1935, que representa la figura de la Virgen con el tradicional relato de su invención en la cumbre del monte, y también existe otro grabado, probablemente del mismo autor con la imagen de la Virgen en la que aparecen ya los detalles de la restauración efectuada en 1939. De estos grabados se da noticias en el «Full dominical» del año del 75º aniversario de la coronación pon-

tífica de la imagen de la patrona de Menorca.

La reproducción que ahora presentamos aquí es la que se realizó hace algunos años dándole un bello colorido y una cierta apariencia de relieve, y además en torno a ella hay esta inscripción: «Virgen y Reina de Monte Toro, Patrona de Menorca ruega por nosotros». Hay documentación de que en el año 1290 ya reinaba la Virgen en la cumbre de su montaña, donde al principio se fundó un convento de la orden Mercedaria.

En unos gozos antiguos se dice: *Dalt de la muntanya bella, / que fa, l'illa famosa, / mostrà Déu la maravella / d'aquesta pedra preciosa; / de la Verge immaculada.* La fama de este santuario se manifestaba, por ejemplo, en que desde algunas naves se dispararan salvas al pasar frene a su santa montaña.

Agenda

✍ IV Jornada Mundial dels avis i la gent gran

Diumenge 28 de juliol l'Església celebra aquesta Jornada. A Menorca la celebració es farà a cada parròquia i el bisbe Gerard ho farà a la missa de les 11 h al Santuari de la Mare de Déu del Toro. Es convida de manera especial a les persones majors i les seves famílies.

✍ Encuentro interreligioso en Ciutadella

El domingo 28 de julio, a las 20 h, encuentro interreligioso en el claustro del Seminario Diocesano, en Ciutadella, sobre el tema "Ser instrumentos de paz y fraternidad". Intervendrán representantes del budismo, de la fe bahá'í y de las diferentes confesiones cristianas (evangélica, anglicana y católica). El acto contará con una actuación musical.

✍ Hora Santa para los jóvenes

El martes 30 de julio se invita a los jóvenes a una Hora Santa, a las 20 h, en la iglesia de las Concepcionistas Franciscanas de Maó. Se contará con testimonios, momentos de oración y canciones de Hakuna.

✍ Presentació del llibre "Brins de salms"

Dimecres 31 de juliol, a les 19 h, al Monestir de Santa Clara, a Ciutadella. Hi participarà Gadi Bosch, l'autora del llibre.

✍ Pregària missionera

Dimecres 7 d'agost, a les 20 h, al Santuari de la Mare de Déu del Toro. Servei d'autobús disponible des dels diferents pobles. Us podeu apuntar contactant amb el Bisbat de Menorca al telèfon 971 380 343. Horaris per apuntar-se: de les 8 a les 15 h fins al dia 5 d'agost inclòs.

Cridats a ser portadors de l'esperança de Déu

El dies 9 i 10 de juliol es va celebrar la festa de Sant Cristòfol a Migjorn Gran. Dia 9 es va celebrar una Eucaristia i després es van cantar les Completes en honor al Sant. A l'Eucaristia de dia 10, festa del patró del poble, Mn. Francesc Triay va encoratjar a ser una comunitat portadora de Crist enmig de la societat. Al capvespre va tenir lloc la tradicional processó amb la imatge del sant

pels carrers del poble i, tot seguit, la benedicció de cotxes al pla de l'Església per a rebre la protecció de Sant Cristòfol.

Bisbat de Menorca

Maria, far que irradia la llum del Crist

El dies 13, 15, 16 i 21 de juliol es va celebrar la festa de la Mare de Déu del Carme a Maó, Fornells i Ciutadella, amb les tradicionals misses i processons marítimes. A la parròquia de la Mare de Déu del Carme, a

Maó, el dia de la vigília, va tenir lloc un concert d'orgue a càrrec del jove organista Agustí Aguiló Orfila. El jove intèrpret de 14 anys va deixar a tots els assistents admirats amb la seva capacitat interpretativa i el seu virtuosisme.

El dia de la festa, va tenir lloc l'Eucaristia solemne presidida pel rector de la parròquia Mn. Llorenç Sales. A l'homília, el prevere va comparar a Maria amb un far que il·lumina a tots els qui naveguen per la vida per tal de fer-los arribar la llum que és Crist i guiar-los al port de salvació.

Parròquia de la Mare de Déu del Carme de Maó - Jacinto Calvo

Efemèrides de la història del Santuari de la Mare de Déu del Toro

► **31 de maig de 1896.** Tingué lloc una magna peregrinació diocesana presidida pel bisbe titular de Menorca, Joan Comes i Vidal. De dalt del Toro estant, el prelat es va acomiadar de la diòcesi Minoricensis per marxar a la seu de Terol, on acabava de ser-hi destinat. Com a obsequi a la Verge, hi deixà l'ofrena del seu anell pastoral, format per un topazi i diamants. Anys més tard, en el pontificat del bisbe Pasqual, la imatge també fou afavorida amb una segona joia: un altre anell pastoral de diamants i ametistes.

► **23 de maig de 1897.** Per concessió vaticana, el santuari de la Mare de Déu del Toro és agregat a la Santa Basílica de Sant Joan de Letrà a Roma. Així, els que visitaven el lloc marià de Menorca també assolien les mateixes indulgències que hom guanyava visitant la referida basílica romana.

► **4 d'agost de 1908.** El bisbe Joan Torres i Ribas dona l'embranchida definitiva a les negociacions per fer la compra de la propietat a la família de la Baronia de les Arenes. És així que, des de llavors, s'hauria de viure una època d'esplendor en el renaixement marià, en les peregrinacions populars i, en definitiva, en l'expansió de la devoció general dels menorquins cap a la Mare de Déu del Toro i el seu santuari, ja en el curs de tot el segle XX. «Este grande acontecimiento —dirà el *Boletín Oficial del Obispado de Menorca*— de suma transcendencia, recordará siempre uno de los hechos más notables del Pontificado del actual Excmo. Sr. Obispo de esta diócesis». La compra va incloure el vell santuari marià, totes les seves dependències i les terres annexes que l'envolten.

► **29 d'abril de 1910.** El bisbe Torres, mitjançant una exhortació, inicia la campanya de subscripció diocesana pro santuari, la qual cosa es perllongà fins a les darreries de l'any 1931. Amb aquesta campanya s'escometé la restauració general del temple, i es féu la construcció del cambril, acabat el 1924.

► **5 de gener de 1912.** Es funda la revista de foment de l'amor montetori, sota el nom

Peregrinació Diocesana - 31 de maig de 1896

de *Monte Toro: Revista mariana mensual*, que hauria de durar anys i anys, ben entrada la segona meitat del segle XX, després de conèixer diverses transformacions i etapes. El juny de 1929, la revista fou ampliada i convertida en òrgan de la Joventut Catòlica de Menorca. Després de la Guerra Civil, reaparegué el juliol de 1944 com a suplement del Butlletí del Bisbat.

► **13 de maig de 1912.** El bisbe de Menorca, Juan Torres, acompanyat per l'arquitecte municipal de Maó, Francesc Femenies Fàbregues, i de dos mestres d'obra pugent dalt del Toro per estudiar sobre el terreny mateix l'estratègia que caldria practicar per fer les projectades obres de restauració.

► **Juliol de 1912.** Comencen efectivament les obres de restauració sota la direcció del mestre Josep Morales, amb 12 manobres. Com a feina prèvia, i per tal de pujar els materials d'obra necessaris, s'escomet una millora del camí que remunta el dur camí en costa cap al cim de la muntanya.

► **2 de setembre de 1912.** Per primera vegada en la història de la muntanya, un vehicle automòbil fa l'ascensió fins al cim, fins situar-se davant la porta mateixa del santuari. Fou el *cotxo de foc* propietat de Josep Maria de Sintas Sanxo, resident a Maó però ciutadellenc d'arrels familiars. A bord l'acompanyaren el xofer Antoni Martínez i el fotògraf maonès Francesc Sturla Portella. Comprat a França el 1903, era un 12 cavalls i 2 cilindres. El camí el féu en un temps de vint-i-dos minuts, «devido a la corrección que de las defectuosas curvas tuvo que hacerse», digué la premsa. Rebutts l'artefacte i la tripulació pel capellà del santuari Nicolau Villalonga, imposà «galantemente al coche una medalla de la Virgen que ostentará siempre con brío».

2 de setembre de 1912, primer cotxe en pujar El Toro

Miquel Àngel Limón Pons